

De *Deutsche Liebeslieder* Opus 20 (1900) vormen waarschijnlijk de meest monumentale liedcompositie uit de Nederlandse muziekgeschiedenis. Toch is het niet zeker dat de cyclus vanuit een vooropgezet idee ontstaan is: sommige liederen waren al eerder uitgevoerd en over 'Du bist wie eine Blume' schrijft Schlegel zelfs dat het door een toevallige omstandigheid ontstaan is. Klaarblijkelijk is er een ogenblik geweest, waarop Schlegel de mogelijkheid zag enige bestaande, nog niet gepubliceerde liederen tot een cyclus uit te bouwen.

Het literaire thema van die cyclus was allesbehalve nieuw voor hem: hij ontleende het aan een klein drieluik van Heinrich Heine: 'Der arme Peter'. Kort samengevat: Peter is verliefd op Grete. Helaas voor hem is Grete verliefd op Hans en trouwt zij met hem. Peter beseft dat het graf de beste plek voor hem is. Hierbij moet worden opgemerkt dat in de Duitse romantische literatuur de dood minder als een tragische vijand dan als een bevrijdende vriend gethematiseerd wordt: negentiende-eeuwse liederen over liefde en dood eindigen dan ook vaak in majeur.

Als pianist had Schlegel Robert Schumanns toonzetting van de Heine-gedichten uitgevoerd en in zijn aan Clara Schumann opgedragen pianowerk *Der arme Peter* opus 5 (1886) had hij het thema al behandeld.

Het is fascinerend te volgen hoe Schlegel in zijn cyclus het 'verhaal' heeft vorm gegeven. In de eerste, gelukkige liederen is het harmonische karakter van de muziek nog eenduidig tonaal, de rol van de piano traditioneel begeleidend. In het verloop van de cyclus verliest de tonaliteit steeds meer zijn eenduidigheid. In 'Steh balde still' komt de grondtoon c-klein bijna niet meer voor: symbool voor ontheemdheid.

De drie stukken voor piano solo moeten niet beluisterd worden als intermezzi, maar als wezenlijke stappen in de voortgang van het 'verhaal'. De meer zelfstandig expressieve rol van de piano in de latere liederen wordt vandaaruit mogelijk.